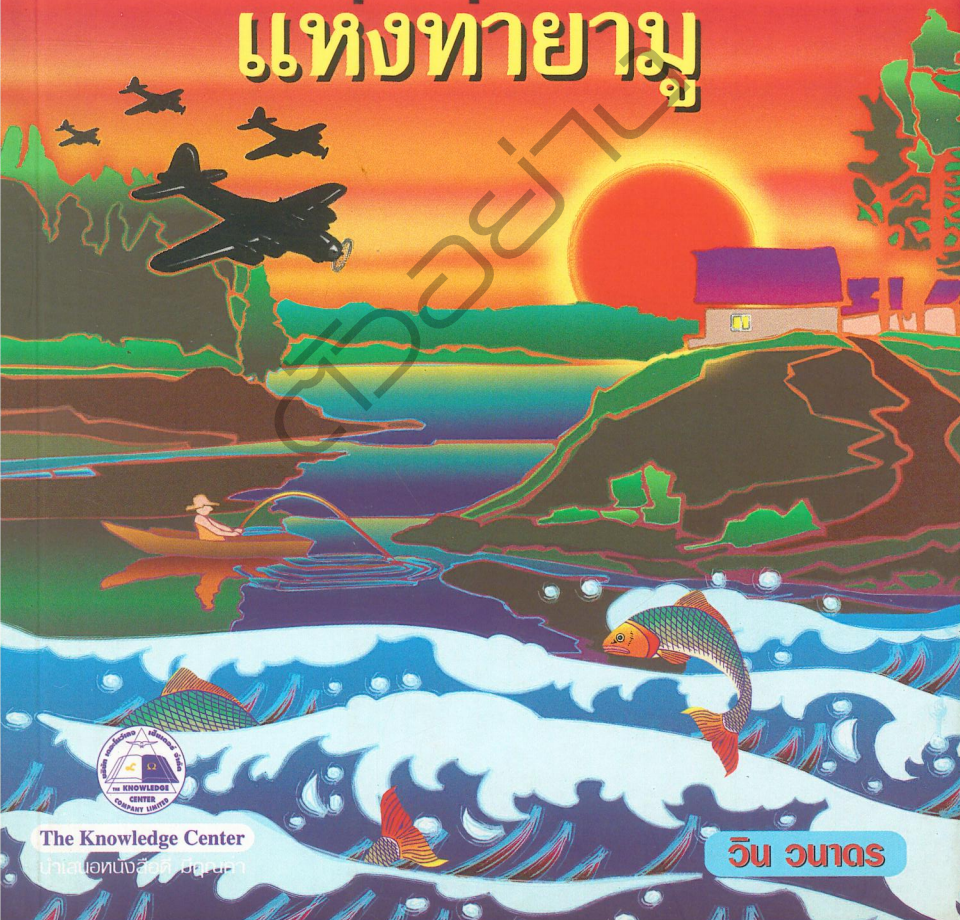

วรรณกรรมสร้างสรรค์เชิงสารคดี

ยูโซะพลัดถิ่น

แห่งทำยามู

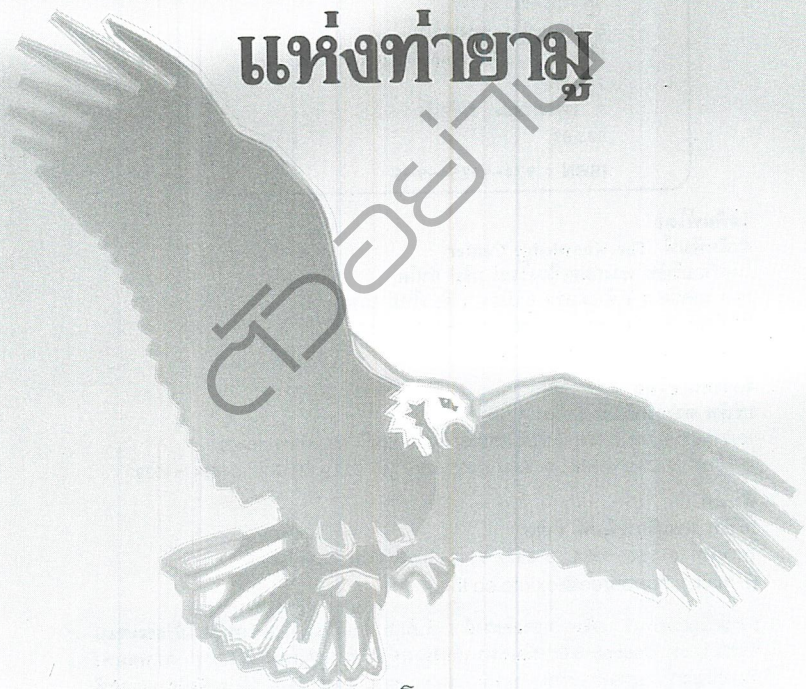
The Knowledge Center

นำเสนอหนังสือ ๒๐๐๐ เล่ม

วิน วนาน

ยูโซะพลัดถิ่น

แห่งทำยามู

โดย
วิน วนาตร

คำนำสำนักพิมพ์

ร่องรอยของสงครามที่หลงเหลือ คือบาดแผลที่เกิดจากความสูญเสีย และการพลัดพราก

‘ยูโซะ’ คืออีกหนึ่งบาดแผลที่สงครามได้ทิ้งร่องรอยเอาไว้ เขาต้องพลัดพรากจากบ้านเกิดเมืองนอน เนื่องมาจากหน้าที่ความรับผิดชอบ และการเสียสละเพื่อประเทศชาติ เดินทางมายังดินแดนที่ไม่เคยรู้จัก หากแต่ต้องมาเพื่อต่อสู้ ด้วยความกล้าหาญ เขาต้องต่อสู้กับอะไร และดำรงอยู่ได้อย่างไร ในถิ่นที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างจากถิ่นกำเนิด

‘ยูโซะ’ จะได้คืนถิ่นหรือไม่ ?

‘วิน วนาตร’ นักเขียนผู้มากด้วยประสบการณ์ จะเป็นผู้ออกเล่าเรื่องราวจากตัวละครจากที่เขาเคยได้ยินได้ฟังมา ผ่านปลายปากกาด้วยสำนวนภาษาที่มีลีลา ชื่นเชิงชวนติดตาม

‘วิน วนาตร’ บรรยายความงดงามล้ำเลิศ อลังการของท้องถื่น และภูมิพลังแห่งธรรมชาติ ได้อย่างวิจิตรพิสดาร สามารถถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกของตัวละครได้อย่างมีสีสัน และมีชีวิตชีวา เขาเปิดฉากชีวิตตัวละครเอกของเขาได้อย่างซาบซึ้งเพียงใดนั้น ขอเชิญทุกท่านพิสูจน์ได้ด้วยตนเอง จาก **“ยูโซะพลัดถิ่น แห่งท่ายามู” เล่มนี้**

ด้วยความปรารถนาดี

THE KNOWLEDGE CENTER

ก่อนจะมาเป็น ยูนิเซฟลัดถิ่น แห่งท่ายานู

ผู้เขียนมีชีวิตผูกพันอยู่กับบุคคล และพื้นที่ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้มาก่อนชีวิต ประสบการณ์จากอาชีพรับราชการ ได้พบปะ คลุกคลีกับผู้คน การไปมายังสถานที่ต่างๆ ได้รับรู้รับฟังเรื่องราวที่เล่าขาน ซึ่งบางเรื่องบางตอน แปลกกว่าเรื่องในนิยายที่เคยบอกเล่ากันมา ชีวิตผู้คนๆหนึ่ง เปรียบได้ดั่งนิยายเรื่องหนึ่งที่มีหลายตอนจบ การได้พบปะกับผู้คนนับพันนับหมื่นมาก็ได้จดังได้อ่านพบนิยายหลายพันหลายหมื่นเรื่อง ซึ่งหากสามารถนำมาบันทึกรวบรวมไว้ คงเป็นทั้งตำนานและนิยายเล่มใหญ่ที่สุดไม่นับเพียงแต่ผู้เขียนเอง ผู้อื่นก็เจอเช่นกัน

ธรรมชาติ ทรัพยากร ที่มนุษย์เราผูกพันดำรงอยู่ ถูกบุกรุกแย่งชิง ทำลายล้างผลาญ จนในปัจจุบัน มนุษย์เริ่มรู้ตัว ลำบากได้แต่จะหวนคืนกลับสู่ความอุดมสมบูรณ์เช่นเก่าก่อนนั้น หากเป็นเช่นนั้นไม่ ยามเราเสพสุข เราไม่เคยคิด ครั้นยามเมื่อเราต้องสูญเสียมันไป เรากลับมีความรู้สึกหวงแหน

‘วันเวลาเป็นผู้กลืนกินสรรพสิ่ง’ ประโยคนี้ เป็นเหตุจูงใจให้ผู้เขียนบอกเล่าความเป็นมาของผู้คน ตัวละครตัวเล็กๆตัวหนึ่งในที่โลดแล่นอยู่ในเนื้อหา เป็นเพียงจักรตัวเล็กๆ ในยุคสงคราม

แย่งชิงผลประโยชน์ การแผ่อำนาจอิทธิพลเพื่อยึดครองโลก
ครองแผ่นดิน อันสืบเนื่องมาจากเบื้องลึกคือ ความกลัว กลัว
ยากจน กลัวอดอยาก ซึ่งในอดีตที่ผ่านมา สงครามมักเกิดขึ้น
เพราะเหตุนี้

ในธรรมชาติสรรพสัตว์ ก็มีเรื่องของสงครามผลประโยชน์
อยู่ทุกหนแห่ง ต่างกันแต่เพียงว่า ‘อัตรา’ ของสัตว์เหล่านั้น
มีเพียงเพื่อความอยู่รอดไปวันๆ เป็นสงครามของการอยู่รอด
ต่างไปจาก ‘สัตว์มนุษย์’ ที่กระหายสงคราม ทั้งกิน เสพ และ
แสวงหาอำนาจอิทธิพล อย่างไม่รู้จักพอ และไม่รู้เหน็ดเหนื่อย

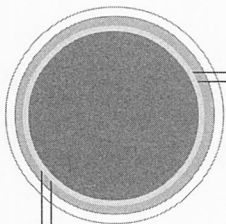
สงครามที่มีการรุกรานโดยเปิดเผย ปิดฉากไปนานแล้ว
สงครามยุคใหม่เปลี่ยนรูปจากการยึดครองด้วยกำลัง เป็นการ
ยึดครองด้วยการค้าและเทคโนโลยี มนุษย์และประเทศที่ล่าหลัง
กำลังถูกกลืนกินจากผู้ยึดครองข้ามชาติ ด้วยสงครามแบบใหม่
อย่างไม่รู้เนื้อรู้ตัว นี่เป็นข้อคิดเห็นส่วนหนึ่งที่อยากจะฝากไว้

นวนิยายเรื่องนี้เป็นเพียงเศษเสี้ยวฐลี ที่เก็บค้นหา
ผสมปรุงแต่งสอดประสาน เรื่องราวข้อเท็จจริง การดำรงอยู่ในอดีต
ที่กำลังจะถูกกลืน และผู้เขียนปลุกฟื้นคืนชีวิตขึ้นมาใหม่ เป็นเรื่อง
ของผู้คนในสังคมชนบทยุคสมัยหนึ่งที่หลายๆคนสนใจใคร่รู้

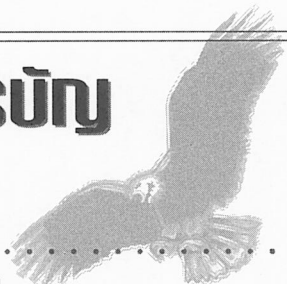
ตัวละครในเรื่องนี้ หากบังเอิญมีชื่อสอดคล้องกับผู้ใด หรือ
มีสถานการณ์ใดไปตรงกับที่บางคนได้ประสบ หรือมีส่วนร่วม
อยู่ในครั้งกระนั้น ผู้เขียนกราบขออภัยด้วยใจจริง

อย่างไรก็ตาม ต้องขอขอบคุณในไมตรีจิตของอดีต ‘ยุวชน-
ทหาร เจริญ รัตนอุดม หน่วย 66’ ปัตตานี ซึ่งเป็นทั้งอดีต
บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ‘ภาคใต้’ ที่ผู้เขียนเคารพและเป็นผู้ที่
ได้กรุณาสละเวลาบอกเล่าเรื่องราวประสบการณ์ การมีส่วนร่วม
ช่วงเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 2 หลายตอน อันเป็นผลให้
นวนิยาย เรื่อง ‘ยูโซะพลัดถิ่น แห่งท่ายามู’ ดุสมบูรณ์
สมจริงยิ่งขึ้น

ด้วยความนับถือ
วิน วนาดร
ปัตตานี

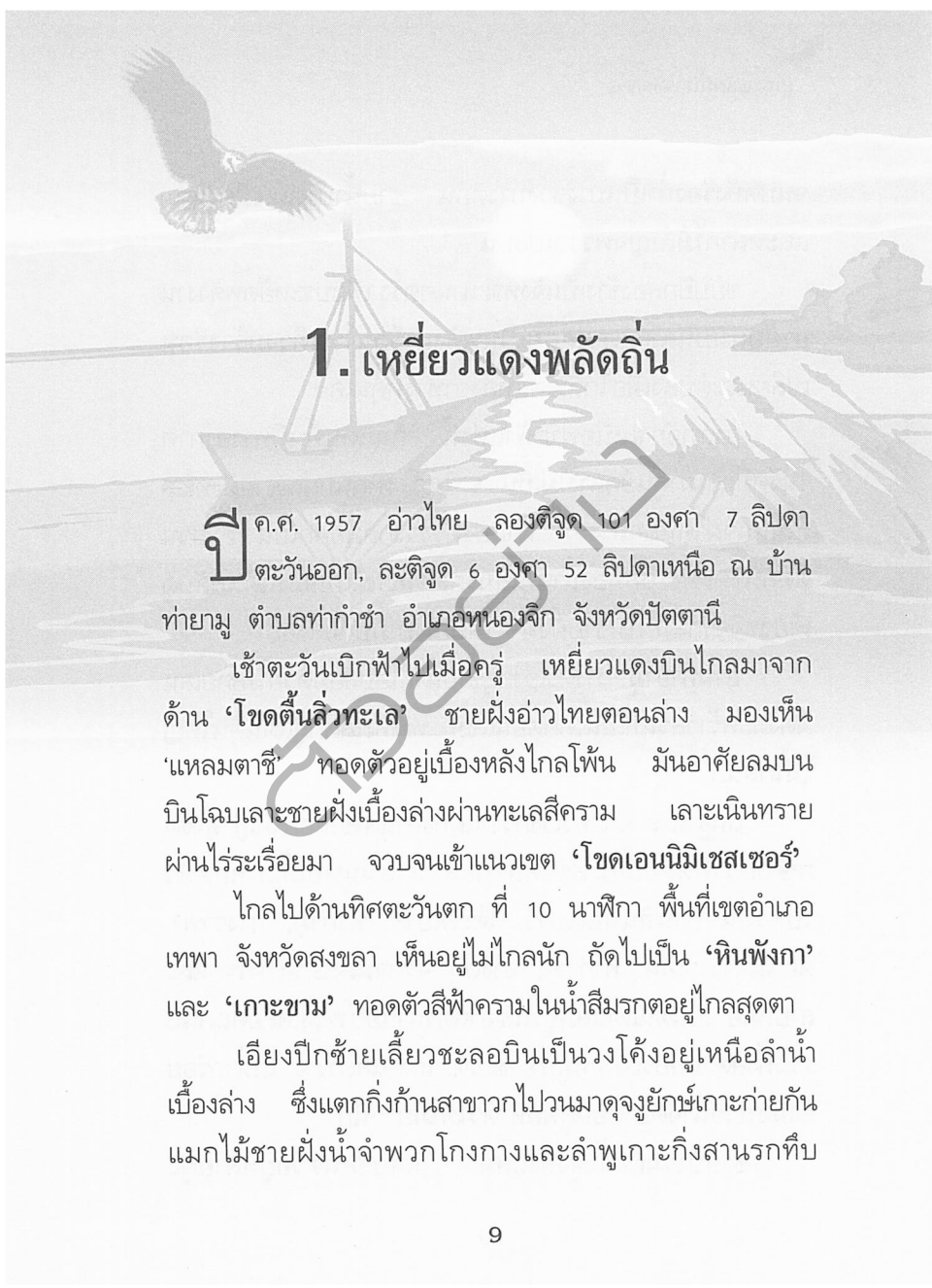

สารบัญ

1. เหยี่ยวแดงพลัดถิ่น	9
2. ในท่ามกลางความเป็นไป	13
3. วิถีและลีลา	21
4. ฝนแรก	33
5. พ่อม่ายแต่งเมีย	55
6. ช่อมเร็ว	65
7. เผลอใจโลกกว้าง	93
8. จากป่าสู่เมือง	107
9. วิถีสรรพสัตว์	123
10. อดีตรำลึก	131
11. เขาชื่อ “ชีบา”	141
12. สงครามชีวิต	157
13. ความพ่ายแพ้ครั้งที่ 1	175
14. ข้าวจากแดนไกล	187
15. ฝนสั่งลาปลาสั่งน้ำ	207
16. จากมาตุภูมิสู่ปิตุภูมิ	243

“ธรรมชาติ ทรัพย์สินที่เราผูกพันดำรงอยู่
ถูกบุกรุกแย่งชิง ทำลายล้างผลาญ
จนในปัจจุบัน มนุษย์เริ่มรู้ตัว สำนึกได้
แต่จะหวนคืนกลับสู่ความอุดมสมบูรณ์เช่นเก่าก่อนนั้น
หาเป็นเช่นนั้นไม่
ยามเราเสพสุข เราไม่เคยคิด
ครั้นยามเมื่อเราต้องสูญเสียมันไป
เรากลับมีความรู้สึกทวงแทน”

1. เขี้ยวแดงพลัดถิ่น

ปี ค.ศ. 1957 อ่าวไทย ลองติจูด 101 องศา 7 ลิปดา ตะวันออก, ละติจูด 6 องศา 52 ลิปดาเหนือ ณ บ้านท่ายามู ตำบลท่าก่าชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

เช้าตะวันเบิกฟ้าไปเมื่อครู่ เขี้ยวแดงบินไกลมาจากด้าน ‘โชตตันลิ่วทะเล’ ชายฝั่งอ่าวไทยตอนล่าง มองเห็น ‘แหลมตาชี’ ทอดตัวอยู่เบื้องหลังไกลโพ้น มันอาศัยลมบนบินโฉบเลาะชายฝั่งเบื้องล่างผ่านทะเลสีคราม เลาะเนินทรายผ่านไร่ระเรื่อมา จวบจนเข้าแนวเขต ‘โชตเอนนิมิเชสเซอร์’

ไกลไปด้านทิศตะวันตก ที่ 10 นาฬิกา พื้นที่เขตอำเภอเทพา จังหวัดสงขลา เห็นอยู่ไม่ไกลนัก ถัดไปเป็น ‘หินพังกา’ และ ‘เกาะขาม’ ทอดตัวสีฟ้าครามในน้ำสีมรกตอยู่ไกลสุดตา

เอียงปีกซ้ายเลี้ยวชะลอบินเป็นวงโค้งอยู่เหนือลำน้ำเบื้องล่าง ซึ่งแตกกิ่งก้านสาขากว้างไปจนมาดจุยยกษ์เกาะก่ายกันแมกไม้ชายฝั่งน้ำจืดวกโอบกางและลำพูกาะกิ่งสานรกทึบ

จนบัดนี้ร่องน้ำเป็นบางช่วงบางตอน ชายน้ำบางแห่งมีตมแซม
และหลากไม้เบญจพรรณปะปน

ขยับปีกสองข้างเป็นจังหวะนานๆครั้ง เพื่อประหยัดพลังงาน
อาศัยลมบนและแรงเฉื่อยเป็นพลังเคลื่อนไหวตีวงกว้างร้อน
เปลี่ยนระดับลงเมื่อใกล้เขตแหล่งอาหารที่คุ้นเคย

อาณาจักรเหนือปากฟ้าแห่งนี้ กินแดนพื้นที่ทางอากาศ
ในรัศมีเส้นผ่าศูนย์กลางไม่เกิน 5 ไมล์ หากนับเส้นชายฝั่งทะเล
เป็นแนวผ่าศูนย์กลาง ผ่าแบ่งครึ่งวงกลมออกเป็น 2 ส่วน
ตัดกันชัดเจน ซีกท้องน้ำเป็นสีมรกต ส่วนที่เป็นแผ่นดินกลับดู
เขียวขจีจากแมกไม้ชายฝั่งน้ำ เสมือนไม่มีปริมาตร

บ้านท่ายามู วางตัวเองอยู่ชายน้ำที่โอบล้อมด้วยไม้ชายเลน
มีตมมะพร้าวส่วนที่เป็นโคกดอนแซม ท่างทะเลเข้าสู่แผ่นดินใหญ่
ไม่ไกลนัก

ถิ่นฐาน สายน้ำทั่วเว้ากว้างแผ่กิ่งก้านสาขาน้อยใหญ่ ดูจัด
กษีรธาราที่หล่อเลี้ยงสรรพสัตว์และมวลมนุษย์เลื้อยทอดตัว
ไปทั่วถิ่น บ้านต้นหยงเปาว์, โต๊ะลิเยะ, ท่ายามู, บางราพา,
ดอนนา, บางพัน, ท่ากำชำ, บางเขา จวบจนถึงบ้านบางไร่ และ
สายหมอ เป็นดินแดนสมบูรณ์ของสัตว์น้ำน้อยใหญ่เหลือคณานับ
รวมทั้งสัตว์บกประเภทหมูป่า, ชะมด, เก้ง และกวาง ในน้ำกร่อย
ยังมีจระเข้ น้ำจืดอาศัยอยู่พอหาตัวได้ไม่ยากนัก

ชายป่าริมฝั่งน้ำผุดลิงแสม หลบซ่อนตัวอยู่หลายฝูง

แยกก๊กเหล่าไม่ปะปนกัน ลำัสตร์ ผู้คน ต่างแบ่งแยกจับจอง
แบ่งปันแหล่งอาหารไปตามความต้องการที่ต่างกัน ชีวิตดำรงอยู่
ท่ามกลางทิวไม้และสายน้ำ ดำเนินไปตามครรลองของเผ่าพันธุ์

มันเริ่มบินวนลดระดับเพดานบิน ตามลมสดสายหา
ปลาเหยื่อ เหนือผิวน้ำสะอาดนวลตาที่กระทบแสงตะวันอยู่
เบื้องล่าง

กระพือปีกอีกครั้งเมื่อร่อนต่ำหาระดับที่เหมาะสม และ
รักษาสมดุล จะอย่ปากโค้งคมตู่ส่งน้ำเกรงขาม กรงเล็บในขา
พับเก็บแนบลำตัว ลอยตัวหาบัพติดกับสี่ฟ้าคราม ดุจดั่ง
พญาอินทรีผู้ครองถิ่น มีบุ๋บเมฆขาวเทาห่อประกายกระทบตะวัน
ที่พรายแสง

สายลมบนเย็นขึ้น

บินตัดผ่านทิวโขงทางและลำพู่ซึ่งอัดตัวเบียดแทรกสองฝั่ง
ลำน้ำกว้าง เพียงปรากฏประกายสีเงินสะท้อนท่ามกับแสงที่
ตกกระทบผิวน้ำ เงามดำจากมุมสูง ทิ้งตัววูบแหวกอากาศสู่ท้องน้ำ
อย่างรวดเร็ว เห็นแผ่นดินเคลื่อนตัวสู่จอร์ับภาพจากดวงตามวาว
เร็วจนสายตามนุษย์ไม่อาจจำแนกทัน

กระแสน้ำเบื้องล่างพลันเกิดแตกตัวกระเซ็นชานจากแรง
กระทบ ปลิวปรายละออง

ในกรงเล็บที่แหลมคม ปรากฏเหยื่อจากท้องน้ำขนาดลำแขน
กระเด๋ตัวดี พร้อมวิญญานที่ปลดออกจากร่างก่อนรู้สึกรู้สา

เหยี่ยวดงกระพือไผ่ผุดจระเข้จากแหล่ง ขยับปีกมุ่งตั้ง
สู่คาบไผ่ใหญ่โกร่นใบเบื้องหน้า กระพือปีกไผ่ระไรผ่นตัว
ลงพักบนคาบคบ เหลียวแลซ้ายขวา เมื่อเห็นว่าปลอดภัยจึงหันมา
จัดการกับเหยื่ออันโอชะ

ท้องถิ่นที่กระบอกจานเมื่อครู่ กลับคืนสู่สามัญ เสมือน
มีสิ่งใดเกิดขึ้นมาก่อน นั่นคือ ‘วงวัฏฏะ’ แห่งการดำรงชีพ
ของสรรพสัตว์ ตามความจริงที่เป็นอยู่ตลอดมา

2. ในท่ามกลางความเป็นไป

เหตุการณ์เบื้องหน้าเหนือน่านฟ้าและสายน้ำกว้าง อยู่ในสายตา ‘ยูโซะ’ ตลอดมา จากมุมมองของกระท่อมน้อย ชายฝั่งใต้ริมไม้ใหญ่ ผ่านช่องว่างระหว่างโพธิ์ไทร ซึ่งโอบกระหวัดเกาะเกี่ยวร้อยรัดแบ่งปันพื้นที่จากโคนต้นถึงคอตาลเดี่ยว

เขาวางกล้องสองตาลง ขยับตัวเหนือยกพื้นปากไม้ไผ่จุดไฟแช็คจ่อเปลวไฟเข้ากับมวนใบจากซึ่งดับไประหว่างทอดดูเหตุการณ์ ปล่อยควันสีขาวบางเบาผ่านระเรื่อยลอยคว้างสู่หลังคากระท่อม ก่อนที่แรงลมจากสายน้ำจะพัดฟุ้งกระจายไป อย่างไม่รู้ขอบเขต ปลดอารมณ์ลอยตามไปในม่านควัน

‘ยูโซะ’ ชายวัย 56 ปี ผู้นี้ เรือนร่างสันทัด แกร่งแกร็น ด้วยมัดกล้ามเนื้อ ผิวสีขาวยืดหยุ่น แต่กร้านลมแดดจนออกสีน้ำตาลดวงตาสีเหล็กบอกราวแดดเดียว จมูกโด่งเป็นสัน ภายในกรอบโหนกแก้มสูง คางเหลี่ยม ผมสั้นเกรียน เขาฝังตัวอยู่ ณ หมู่บ้านนี้มานานปี จนเป็นส่วนหนึ่งของผู้คนที่นี่ไปแล้ว

ปี ค.ศ. 1957 ตรงกับพุทธศักราช 2500 ยุคกิ่งพุทธกาล
ขณะที่ประเทศไทยมีการเฉลิมฉลอง เนื่องในวาระกึ่งหนึ่งของ
พุทธศาสนาตามพุทธทำนาย

ด้านการเมืองและการปกครองในประเทศ เกิดโกลาหล
จากเหตุการณ์การเลือกตั้งที่ไม่บริสุทธิ์ ประชาชนตื่นตัวเรียกร้อง
ประชาธิปไตย

หลังจากนั้น จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ สุภาพบุรุษจาก
สะพาน 'มัทวาน' ที่นักข่าวเรียกขาน ก็ก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งผู้นำ
ในฐานะหัวหน้า 'คณะปฏิวัติ' ยึดอำนาจการปกครองประเทศ
ประกาศกฎอัยการศึก ออกกฎหมายปราบปรามบุคคลอันธพาล
บรรยากาศภายในประเทศเสมือนอยู่ในภาวะสงบศึกอีกครั้ง
ขณะที่ประเทศชาติก้าวอย่างอยู่ภายใต้ยุคเผด็จการทหาร

ย้อนไปเมื่อปี 1950 ยูโซะ ปักหลักตั้งถิ่นฐานลงที่
บ้านท่ายามู เพียง 5 ปี หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สงบลง โดย
ญี่ปุ่นพ่ายแพ้สงคราม อันเนื่องมาจากการที่สหรัฐอเมริกา
ตัดสินใจระงับการแผ่รังสีของเหล่าลูกพระอาทิตย์ โดยทั้ง
ระเบิดนิวเคลียร์ หรือปรมาณูลูกแรกลงที่เมือง ฮิโรชิมา ของ
ประเทศญี่ปุ่น เมื่อ 6 สิงหาคม 1945 และโดยไม่รอคำตอบ
หลังจากนั้นอีก 3 วัน 9 สิงหาคม 1945 ปรมาณูลูกที่ 2 ก็
ทิ้งลงที่เมือง นางาซากิ จนล้มสลาย มวลมนุษย์ล้มตายเป็น
ผักปลา

เหตุการณ์ 9 สิงหาคม 1945 เขาจำได้แม่นยำที่สุด เพราะ
‘ซัน’ บุตรชายคนแรกและคนเดียวได้ถือกำเนิดมาในวันดังกล่าว
ผิดกันเพียงคนละซีกแผ่นดิน ณ ผังประเทศไทย

เขาเป็นใคร มาจากไหน ไม่มีคนในหมู่บ้านใส่ใจ เมื่อเขา
หอบหิ้วลูกชายมาปักถิ่นฐานลงที่นี่ ผู้คนในชนบททั่วไปมีจิตใจ
เอื้ออาทร และไม่สอดรู้เบื่องลิกของกันและกันมากนัก หาก
ไม่กระทบให้ผู้คนอื่นเดือดร้อน แผ่นดินยังมีอีกกว้าง รอผู้คน
จับจองอาหารจากท้องน้ำ แผ่นดินและสัตว์ป่ายังอุดม รอผู้กล้า
ขยันใช้แรงกายเข้าสู่

มีคำกล่าวกันว่า **แผ่นดินไทย แม้สุนัข ยังไม่มีวันอดตาย**
หากจะมีผู้คนแปลกใจอยู่บ้าง ก็เห็นจะเรื่องของ
การครองตัวเป็นโสดอยู่เพียงลำพังกับลูกน้อยวัยย่าง 12 ปี
ซึ่งหุ่นถอดแบบเสมือนมาจากเบ้าหลอมอันเดียวกัน และการเลี้ยง
สุนัขไทย ‘พันธุ์หลังอาน’ ที่ชื่อ ‘เจ้าแดง’ ผิดแผกไปจาก
ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ ที่ไม่มีผู้ใดเลี้ยงสัตว์ประเภทนี้ไว้ใน
เรือนชาน

‘ทำยามู’ เป็นหมู่บ้านไกลสุดกู่ หากเริ่มเดินทางจาก
ตัวจังหวัดปัตตานี ใช้ระยะทาง 8 กม. ถึงตัวอำเภอหนองจิก
และต่อไปอีก 3 กม. ถึงท่าเรือบ้านคลองขุด จากนั้นต้อง
ลงเรือยนต์ลัดเลาะไปตามสายน้ำภายใต้เงาครี้มของดงไม้ชายเลน
สู่ลำน้ำกว้างที่ซอกซอนแตกกิ่งก้านสาขากวณ หากมีไช่คนในพื้นที่

ก็ยากที่จะหาจุดหมายปลายทางได้ ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง และที่นี่ไม่มีเรือเข้าออกเป็นประจำ การคมนาคมทางบก กระทำไต่ยาก หากหน้าน้ำเป็นไม้ต้องหวัง การไปมาหาสู่กันระหว่างหมู่บ้าน อาศัยเรือพายเป็นหลัก หรือการเดินทาง เรือยนต์ประจำหมู่บ้านมีเพียงลำเดียว ซึ่งเป็นของ ‘โกหยวน’ เจ้าของเตาถ่าน การติดต่อกับโลกภายนอก หากมิใช่หน้ามรสุม ก็ยังมีทะเลด้านอ่าวไทยเป็นทางคมนาคมสำรอง สำหรับยูโซะเอง คราใดที่ได้หวนทอดตาดูผืนน้ำอันกว้างใหญ่ไพศาล เขารู้สึกอิจฉาฝูงปลา ที่ท่องทะเลไปได้อย่างอิสระเสรี จริงๆแล้วทะเลมันมีเส้นแบ่งเขตแดนเสียที่ไหน ทั้งฝูงปลาเองก็ไม่มีสัญชาติ ยิ่งเมื่อใดเขาได้ลงอาบในห้วงผืนน้ำ รู้สึกในกระแสน้ำสัมผัสว่า เขาอยู่ใกล้บ้านเพียงแค่อ้อม เหตุเพราะมันเป็นผืนน้ำแผ่นดินเดียวกัน ผู้คนทำมาอยู่กันอย่างสงบสุข ปลุกพืชผักข้าวไร่ และหาพืชพันธุ์สัตว์น้ำกินกันตามประสา เนื้อสัตว์ใหญ่ เช่น วัว, แพะ และ แกะ จะมีกินกันเมื่อมีงานมงคล หรือลงขัน แบ่งปันกัน ไม่มีขายโดยทั่วไป ไม่มีผู้ใดเดือดร้อน หรือเห็นเป็นความลำเค็ญ ยูโซะมีชีวิตความเป็นไปแจ่มเช่นเหยี่ยวแดง ที่พลัดถิ่นตัวนั้นนั่นเอง

ปีนี้ฝนมาเร็วกว่ากำหนด ผักหญ้าที่สองพ่อลูกปลูกไว้ หายกระห่อม ไม่ว่าข้าวโพด ถั่ว พักทอง และแตงกวา ออกดอกออกผลงามสะพรั่ง เนื่องจากเนื้อดินดี เพียงใช้มูลโค และน้ำควาปลาช่วยเล็กน้อย ก็ดงามเหลือกินเหลือใช้ และยังแบ่งปัน

ให้เพื่อนบ้านที่แวะมาเยือนได้ติดไม้ติดมือกลับไป วิธีชีวิต
วัฒนธรรมพื้นบ้านซึ่งเอื้ออาทร ใส่ใจกันมืออยู่เหลือเฟือ ต่างกับ
สังคมเมือง แม้บ้านหลังคาเกยกัน ก็แทบไม่รู้จักหน้าค่าชื่อกัน

เจ้าแดงร้องครางฮีดฮาดๆ จากใต้ถุน ลูกขึ้นยืนเบ็งตา
ไปด้านทางเดินหลังกระท่อม และเท้ากระชั้นด้วยอาการดีใจ
ก่อนกระโจนผล่อออกไป

“อาเยาะๆ” เสียงเรียกพ่อในความหมายภาษา ‘ยาวิ’
ทำให้ยูโซะรู้ในทันทีว่าชั้น บุตรชายกลับมาแล้ว

เด็กชายผิวสีน้ำตาลแดงกร้านแดด ท่าทางทะมัดทะแมง
หุ้มกายด้วยผ้าด้ายดิบสีย้อมผาดและกางเกงขาสั้น เดินผ่าน
มุมกระท่อมมาหน้าเรือน ด้วยแวต้ายิ้มสดใส ยกชูพวงปูด้า
ขนาดเขื่อง พร้อมร้องตะโกนอย่างดีใจ

“นี่ไง...ชั้นได้ไ้้นี่มาด้วยแหละ” พุดพร้อมกับใช้มือ
ผลักเจ้าแดงที่ตะกายอย่างดีใจ เด็กน้อยตบหัวทักทายมันเบาๆ
เป็นเชิงเอาใจ ในขณะที่เจ้าแดงครางฮีดฮาดๆวิ่งดักหน้าดักหลัง

ชั้นดักน้ำในโอ่งดินเชิงบันไดล่างเท้า พलग้าวขึ้นเรือน
ด้วยความคล่องแคล่ว เดินไปบนฟากชานพलगย่อนปูด้าลงใน
โอ่งใบย่อม ก่อนปิดฝาทับอีกครั้งหนึ่ง

ยูโซะนั่งห้อยขาที่นอกชานด้านใน ยิ้มมองดูลูกชาย
ดื่มน้ำแก้กระหาย วกน้ำล้างหน้า ใช้ต้นแขนปาด 2 ข้างแก้ม
พอเป็นพิธี

“ว่าไง..ได้มายังไงปู้นั่น เห็นว่าจะชวน ‘เดร์’ ไปเก็บ‘ยาร่วง’”
(เมลิ็ดมะม่วงหิมพานต์)

“ใช่...อาเยาะ ชันตั้งใจชวนเดร์แล้วแหละ แต่เห็นว่า ออกไปซุดหัวกลอย ก็เลยเปลี่ยนใจจะไปเก็บลูกตะขบป่าที่ชายน้ำ เห็นเจ้าปู้ดำกำลังมัวมุ่มง่ามอยู่กับซากปลา ก็เลยได้โอกาสแย่ง ซากปลามาเป็นเหยื่อล่อเสียเอง ได้มา 4 ตัว เบิ้มๆทั้งนั้น”

วิธีหาปูเช่นนี้ ชาวบ้านที่นั่นล้วนชำนาญกันทุกคน เนื่องจาก ปูดำเป็นปูประจำถิ่นของป่าชายเลน ในท้องน้ำแห่งนี้มีซุกซุ่ม และไม่กลัวผู้คน ใช้เพียงเหยื่อผูกแถววัลย์ล่อ พอกระสามือ ก็ค่อยๆลากคืนฝั่งเบาๆ ปูจะเกาะตามเหยื่อมา จากนั้นจึงใช้ บ่วงแถววัลย์ซึ่งผูกไว้กับปลายหวายคล้องก้ามที่ชูโผล่พ้นน้ำ ตัววัดขึ้นฝั่งก็ได้ตัวแล้ว แต่สำหรับผู้คนโดยทั่วไปที่มีแร้วดักปู จะเป็นเรื่องที่สะดวกกว่า ชันทำเพียงครุ้ใหญ่ก็เพียงพอเป็นอาหาร สำหรับสองพ่อลูก

“อาเยาะๆ ..มีเรื่องจะบอกด้วย” เขาแหงนหน้ามอง “พ่อเดร์เล่าให้ฟังว่าวันนี้ มีจะเข้ติดโพงพางของ ‘ปะจูแม’ ด้วยตัวหนึ่ง ยาววากว่าๆ” (ปะจู เป็นสรรพนามเรียกขานผู้สูงวัย เช่นเดียวกับที่เราเรียกว่า ‘ลุง’)

“เหรอ...ยูโซะ” ลากเสียงยาวแสรังทำตื่นเต้น ทั้งๆที่ ผู้คนแถวนี้เจอกันประจำ ไม่เฉพาะคำกล่าวที่ว่า ‘จะเข้ตาบอด เข้าลอดโพงพาง’ ตามสำนวนไทยๆ จะเข้ตาดีก็ไล่ตามปลา

หลงติดโพงพางอยู่บ่อยๆ

ปูดำจิ้มน้ำปลา พร้อม ‘ซามาลาดอ’ (ใช้พริกชี้ฟ้าหั่นครึ่ง
นำมาตำกับหอมแดง เหยาะเกลือและน้ำตาลเล็กน้อย) กับ
ผักกฐาขยี้ร่วน เป็นอาหารสุดพิเศษของสองพ่อลูก และไม่ลืม
แบ่งเผื่อแผ่ให้เจ้าแดงพลอยอิมหนีไปด้วย

คำแล้ว ตะวันชิงพลบ เสียงจักจั่นแผ่วลงไปใน
เพริศกระงมไพร นกกาหลายฝูงกลับสู่รังรัง แสงจันทร์จาก
ทิวไม้ ไพลโคมสวรรค์แทนดวงตาแห่งตะวัน

ตะเกียงน้ำมันก๊าดจุดทอแสงประกายวับแวมในกระท่อม
ขณะที่แมลงกลางคืนเริ่มออกโบยบิน เรือนหลังน้อยถูกความมืด
แห่งรัตติกาลมาดบัง แลเห็นเพียงแสงเลื่อนในชาน้ำ

หิ่งห้อยจากดงลำพูฝั่งตรงข้ามเริ่มทอแสงระยิบระยับ
มลังเมโล่งวูบไหวไปมาดาดดา หากเป็นดังความเชื่อของ
ชาวญี่ปุ่น หิ่งห้อยก็เป็นเช่นวิญญาณของคนที่ตายไปแล้ว
ส่องแสงวาววับดุจดั่งอัญมณีขับสีสันเป็นเงาเลื่อมพราย เป็น
ประกายอยู่เหนือน้ำ

ลมทะเลพริ้วราเอยผะแผ่วผ่านไปไม่นาน เพียงชั่วครู่
กลับส่งเสียงวู้หวีวของลมแรงเริงกล้า กระโซกพัดจนหมู่ไม้
ชาน้ำส่ายสะบัดโบกระบำ นกกลางคืนชนิดหนึ่ง กู๋ร้องเพรียก
ราวกับกระสาสิงไค บินชะแวบกระพือหายไปจากยอดไทรใหญ่

สองพ่อลูกหลับลอยไปยามใดไม่รู้ได้ คงเหลืออยู่แต่
เจ้าแดงที่ลืมตาโพลง นอนหลับรินและยุ่งป่าที่หลงมาหาเหยื่อ
เป็นครั้งคราว

ดอชยาบ

3. วิธีและลีลา

๖. **เช้าวันใหม่** ขณะสายหมอกยังลอยเจือจางอ้อยอิ่ง
อยู่โชะตื่นแต่เช้า เดินไประเบียงหลังท้ายครัว จัดแจง
ใช้ไม้โต้สับชีได้เป็นท่อนเล็กๆ ก่อนจ่อไฟแช็คเพื่อก่อไฟในเตาดิน
ใช้หม้อทองเหลืองใบย่อมกรอกข้าวชาวลงบนสามเส้า ชุณไฟ
ให้เข้าที่ คั่วกระบอกไม้ไผ่เป่าจนไฟลุกโชนติดดีแล้วเดิน
กลับออกมา

ฝนหลงฤดูพายุหยาตละองบางเบา ชั่วครู่ก็จางหายไป
“ซัน ดูหม้อข้าวด้วยนะ” เขาตะโกนพร้อมก้าวลงเรือน
“พอจะไปดูรอบหน่อย” ก่อนจะคล้อยหลัง แว่ได้ยินเสียง
ตอบรับตามมา

กระโถดินหลังฝน ส่องกลิ่นดินคลุ้ง หอมผะเผ่วพอ
สัมผัสได้ เจ้าแดงวิ่งตักหน้าตักหลังตามมาติดๆ

เขาจัดการปลดเชือกหัวเรือที่ผูกติดกับไม้ชายน้ำ พาย
ลัดเลาะไปตามป่าจาก ปล่อยให้เจ้าแดงตะกุกดินอย่างหัวเสีย

ที่ไม่อาจติดตามไปได้ คงเฝ้าเฝ้าไ้ๆ ชะง่อมองอยู่เบื้องหลังตามลำพัง

เมื่อถึงที่หมาย ยุโธะตั้งเชือกที่ปลายผูกอยู่กับทางจากจนเห็นลอบไพล่พ้นน้ำขึ้นมาทีละน้อยๆ กุ้งก้ามกรามน้อยใหญ่ 5-6 ตัว ติดตัวกระทบชี้ลอบดั่งปอกเปลือกๆ อย่างกับจะรู้ตัวว่าขาดอิสรภาพ

เพียง 3 จุดที่วางลอบดักไว้ ยุโธะได้กุ้งขนาดกำลังพอกินกว่า 20 ตัว และปลาปู้อีก 2 ตัว หลังจากนั้นจึงหย่อนลอบวางกลับไว้ที่เดิม ไม่ลืมที่จะอ้อยห้วยกลอยเผาไฟลูกใหม่ไว้ภายในทดแทนของเดิมที่พร่องไป

เท่านี้ก็เพียงพอสำหรับเป็นอาหารของสองพ่อลูก เสร็จแล้วก็ควักใบจากขึ้นมาจุดสูบ พลางใช้กะลารีดน้ำที่ขังในท้องเรือออกทิ้งเพื่อให้เรือเบาขึ้น หันหัวเรือวกพายกลับช้าๆอย่างสบายใจ

ต้มยำปลาปู้ร้อนๆ เนื้อขาวฟู หุบพริกชี้หนูใส่ พร้อมกุ้งหวานตัวโตๆ ให้ทั้งรสชาติและพลังงาน สองพ่อลูกก็พร้อมที่จะต่อสู้ชีวิตในวันใหม่ต่อไป

ยุโธะดับเปรี้ยวปากด้วยกาแฟดำร้อน และปิดท้ายด้วยใบจากมวนโต

เวลาผ่านไปชั่วครู่ ยุโธะเอยกับ ชัน ขึ้นว่า

“เข้านี้พ่อกะจะไปหาน้ำมันยางมาซ่อมเรือสักหน่อย ลูกช่วยหาห้วยกลอย ย่านลิเภา และใบสนมาสัก 2-3 หอบ จะได้

เตรียมไว้ดักเหยื่อกุ้ง”

ชั้นมองตา ยิ้มและพยักหน้าพลางพูดขึ้นว่า

“อาเยาะไปก่อนนี้แล้วกัน เดี่ยว ชั้นจะแวะไปชน เดอร์ ก่อน”

สำหรับย่านลิเภาและโบสถ์ที่ว่า ชั้นจำได้ว่าพ่อจะนำมา
มัดรวมกันในขนาดพอเหมาะ นำไปผูกเชือกหย่อนไว้ริมชายน้ำ
สักคืบ ยามเข้าค่อยๆยกขึ้น ใช้กระดองดาอีรองไว้เบื้องล่าง
เขยาก็ไม่ 2-3 ที ลูกกุ้งตัวน้อยที่มากอาศัยหลบภัยก็จะ
ร่วงลงมา พอให้เลือกเก็บมาทำเหยื่อล่อปลาได้ ดีกว่าจะไป
ล้วงเอาตามแพไม้ไผ่หรือรากไม้ชายน้ำ หรือหากทอดแหหาเอา
ลูกกุ้งก็ช้า อยู่ไม่ทน แต่ถ้าต้องการไม่มาก วิธีนี้ง่ายที่สุด

ยูโซะคว้าพร้าคู่ชีพก้าวลงจากเรือนเดินลัดตัดตรงไปทาง
ท้ายกระท่อม ผ่านละเมาะไม้ วกลงเนินทราย เดินไปตาม
ดงมะพร้าว จนกระทั่งถึงบึงใหญ่ บัวในบึงส่ายใบชูช่อดอก และ
ผักแว่นการเก็บเกี่ยวของมนุษย์และฝูงนกกา เสียงปลาใหญ่ใน
บึงกว้างซุบซิบปลาเหยื่อ ดังโผล่มาจากที่ใดที่หนึ่ง ฝูงผีเสื้อ
อีกทั้งแมลงปอร่อนชมดมหาน้ำหวาน คู่เคล้าอยู่กับหมู่ผึ้งหลวง
คลาคล่ำไปในอากาศ กลิ่นดอกพิกุลหอมเย็นลอยมาสัมผัส
โสดนาสิก ไผ่ปาริมบึงเบียดดอกสีกันดังออแดดๆ ถัดไปที่
ขอบหญ้าชายทุ่งที่โดนฝนปรายละออง ยังมีน้ำค้างหยดต้อง
แสงตะวัน ดุจหว่านไปด้วยเกล็ดเงินทองประกาย เขาเดินถัดไปอีก
ไม่ไกลนัก ผ่านขอบทุ่งมั่งสุ่ป่าโปร่งของยางสูงและตะเคียนหมู่

ธรรมชาติ ทรัพยากรที่มนุษย์เราผูกพันดำรงอยู่
ถูกบุกรุก แย่งชิง ทำลายล้างผลาญ
จนในปัจจุบัน มนุษย์เริ่มรู้สึกตัว สำนึกได้
แต่จะหวนคีน กลับสู่ความอุดมสมบูรณ์เช่นเก่าก่อนนั้น
หาเป็นเช่นนั้นไม่

ยามเราเสเพลสุข เราไม่เคยคิด
ครั้นยามเมื่อเราต้องสูญเสียมันไป
เรากลับมีความรู้สึกทวงแทน

The Knowledge Center

นำเสนอหนังสือดี มีคุณค่า